
Fortale.

Med at giennemløbe Indholdet af dette Tidsskrifts 5te Bind, som frembyder en ikke ringe Mangfoldighed af forskielligartede nye Oplysninger til den fædrelandste og nordiske Historie og Forsætning i ældre Tider, vil Læseren i det allerførste Bidrag møde et af de udførligste og mest betydende. Vi troe at have Anledning til her i Særdeleshed at fremhæve og omtale dette, fordi det baade indeholder mere, tildeels vel ogsaa noget andet, end adskillige af Tidsskriftets Læsere mueligen deri have ventet at finde. Det er nemlig, uagtet et ikke ubetydeligt Omfang, kun et lidet Fragment af et Arbeide, hvilket, udført i alle dets Dele, vilde blive et af de største og vigtigste, vor hele historiske Literatur kunde fremvise. En Skildring af Kongeriget Danmarks hele indvortes Forsætning, Kulturforshold, Retsvæsen, Regjeringens Organisme og Udøvelse, Statens Finants- og Pengevæsen, Stændernes indbyrdes Stilling, Folkets Livsvirksomhed, Levemaade og Sæder, Kiøbstæders og Landsbyers Communalvæsen, det hele Borgerliv, en stor Deel af Folkelivet, Hoflivet og Adelslivet — Tidens Aand, Statens Tilstand og Styrelse, Landets nationale Hjelpekilder og deres Benyttelse i et Tidsrum, der indbefatter den største Deel af det 16de Aarhundrede, eller Christian den Tredies og Frederik den Andens Regjeringstid — alt dette og mere skulde hiint vidtloftige Arbeide omfatte, i en Fremstilling, der umiddelbart vilde udgaae fra officielle og samtidige Kilder, Kongebreve, Anordninger, Tingbøger, Raadstuebøger, Statsregnskaber og communale Regnskabsbøger, m. m. Som en Hovedkilde for dette Værk vilde imidlertid, deels det danske Cancellies ældre Registranter, eller Copiebøger for Kongelige Breve og Befalinger — deels forskiellige Kiøbstadarchivers bevarede Raadstuebøger, Tingbøger og Kæmnerregnskaber være at betragte. Det maa overhovedet erindres, at netop først med bemeldte Periode, eller fra Christian den Tredies Regjeringstiltrædelse, begynde egentlig hine officielle Kilder for det danske Rigets indre Historie at være til, eller at være bevarede i en saadan Fuldstændighed og uafbrudt Folge, at et klart, paalideligt og sammenhængende Billede af Tiden deraf kan opfattes og fremgaae.

Forfatteren af det Bidrag til en Fremstilling af det danske Kiøbstadvæsen i det 16de Aarhundrede, som nærværende

Bind af Tidsskriftet meddeler, har vel deri kun leveret Begyndelsen til et betydeligt og vidtløftigt Arbejde, som igjen vilde udgjøre en Afdeling af det hele historiske Værk over Danmarks Tilstand i det fextende Aarhundrede, hvis Bestaaffenhed vi ovenfor i Korthed have angivet. Men allerede tidligere (1833) har han af dette Værk særskilt udgivet en egen Afdeling, der indeholder en fuldstændig Fremstilling af det danske Skattevæsen i hiint Tidrum; ligesom han i en Undersøgelse om Maaden, hvorpaa Selveiergodset i det 16de Aarh. gik over til at blive Fæstegods (Jurid. Tidsskrift 18de Bd.) har behandlet en enkelt Materie af Bondestandens Forsatningshistorie. Endelig har han for 3 Aar siden i vort Tidsskrift meddeelt et andet Afsnit af Værket, som i Indhold staaer Skriftet om Stattevæsenet meget nær; da det affhandler den hidtil i sin rette Bestaaffenhed ganske ubekjendte, ældgamle Natural-Skat, som Kongerne i Oldtiden selv indtrævede ved at reise omkring i Riget, og lade sig med deres Hof og Følge underholde i en lovbestemt Tid af Lehnsmænd og Andre; eller Kongernes saakaldte Rathold og Giæsteri, hvilket for en Deel, om end noget forandret, endnu var til i det 16de Aarhundrede.

Ved de saaledes bekjendtgjorte Afdelinger og Prover har Forfatteren tilstrækkeligt lagt den Charakter for Dagen, som det altid har været hans Bestemmelse at give Værket, eller de Dele deraf, hvilke han maatte see sig i Stand til at udarbejde af sine samlede Materialiers rige Skat. Han vilde uden Banstuelighed af disse kunne have udkastet en Skildring af de historiske Forhold i deres vigtigste Hovedtræk og almindelige Resultater; eller i et for Mængden af Læsere mere tiltrækkende Udvalg af den mest underholdende Deel af disse. Men det sidste stemte uden Tvivl aldeles ikke overens med Forfatterens dybere og alvorlige historiske Forskningsaand; til det Første har han hidtil endnu ikke anseet sine Materialier at være fuldstændige og udtømmende nok. Han har altsaa valgt det, man kan kalde Kilderne første, umiddelbare Bearbejdelse; en saadan, der vel ikke, eller kun i enkelte nødvendige Tilfælde, giver os fuldstændige Actstykker, Breve, Beretninger, m. m., udstrevne af Kilderne selv: men ved at ordne, forene, sammenarbejde og overalt at oplyse disses umiddelbare Stof, meddeler dette, reent og ublandet, til Historieforfatterens Brug, og derved i høieste Grad letter ham den tilgængelige Benyttelse af Stoffet; men derhos meddeler det i en saadan organisk Forbindelse og Eenhed, hvorved det bliver læseligt og tilgængeligt for Enhver, som kun ønsker at studere vedkommende Tidens indvortes Historie i Kilderne selv, uden at have Udgang til at benytte dem, eller dertil have Evne og Færdighed. Som en saadan umiddelbar anskuelig Fremstilling af den

historiske Gienstand i og ved dens Rilbestof, mene vi, at Hr. Justitsraad Jacobsens Arbejder bør betragtes, og fra dette Synspunkt bedømmes af den sagkyndige Læser. Bestyrelsen er ikke uden Haab om, at disse Læsere endnu oftere i Fremtiden ville glædes ved, i dette Tidsskrift at møde lignende gedigne Bidrag fra en Rilbe, som hører til de fortrinligste, nogen Dyrker og Kiender af den fædrelandske Historie har aabnet for dens Bennis og Bearbejdere.

Bestyrelsen kan i øvrigt, ved at udsende dette Bind af Tidsskriftet til Selskabets Medlemmer, næst at yttre dens Haab om at levere disse et siette Bind i det tilstundende Aar, endnu kun meddele Udsigt til et allerede forhen omtalt historisk Arbejdes Fremtræden. Det er Bestyrelsen ukært, at af den i længere Tid under Pressen værende „historiske Haandbog“ til Brug i den danske og nordiske Historie, har 1ste Deel endnu et i Aar (i den sidste Tid ved Hindringer i Trykkeriet) kunnet blive færdig; men den vil omsider, som vi haabe, om to eller tre Maaneder komme for Lyset. Om andre historiske Arbejder og Foretagender, som ved Selskabets Midler og Kræfter i den nærmest paafølgende Tid kunne bringes for Dagen, og som tildeels i længere Tid have været paatænkte: vil Bestyrelsen denne Gang ikke videre yttre noget; idet den har grundet Haab om, i det tilstundende Aar at kunne sætte et eller andet af saadanne Foretagender i virksom Gang.

Det sædvanlige Udbrug af det i Selskabets Aarsmøde i Januar 1844 aflagte Regnskab for 1843 meddeles nedensfor.

I. Indtægten i 1843 har været:

a) Beholdning fra 1842.....	2126 Rbd.	„	Mt. 11 St.
b) Indbetalte aarlige Contingenter for 1843 ...	1322	—	1 — 10 —
c) Et engang for alle indbetalt Bidrag af Hs. Erc. Baron Lagerheim.....	25	—	„ — „ —
d) Aarligt Bidrag af det Classenske Fidei- Commis	100	—	„ — „ —
e) For folgte Exempl. af det historiske Tidsskr.	129	—	2 — 14 —
f) Af General-Postdirectionen refunderet Brev- og Pakke-Porto for 1843.....	22	—	2 — 1 —
	Tilsammen	3725	— 1 — 4 —

II. Udgift i 1843:

a) Bogtrykker-Arbejde f. Tidsskriftets IV. Bd. m.m.	395	—	1 — 14 —
b) Bogbinder-Arbejde	71	—	„ — „ —
c) For leverede Papirforter (hvoriblandt 2 Baller Papir til den under Trykken værende „Historiske Haandbog“)	253	—	5 — 7 —
d) Udbetalt Honorar for Hist. Tidsskrift IV. Bd.	322	—	„ — „ —
e) For Incassation af Contingenter i Hovedstaden	28	—	4 — 12 —
f) Burets Løn for 1842	50	—	„ — „ —
g) Brev- og Pakke-Porto i 1843.....	22	—	2 — 1 —
h) Udgifter ved Secretariatet, ved Indpakning og Expedition af Tidsskriftet, til Avertissementer, Nytaarsgaver, ved Selskabets offentl. Møder, m.m.	24	—	2 — 3 —
	Tilsammen	1197	— 4 — 5 —

Naar fra Indtægtssummen: 3725. 1. 4. drages Beholdningen fra 1842, bliver den egentlige Indtægt i 1843: 1599. „ 9.; og drages herfra Udgiften i 1843 bliver Overskuddet 401. 2. 4. Hele Cassebeholdningen d. 31 Dec. 1843 var 2527 Rbd. 2. 15., hvoraf 2100 Rbd. med paaløbende Renter 104. 5. 10. (eller i Alt 2204. 5. 10.) inde stod i Kiøbenhavns Sparecasse. Da ved Aarets Udgang Cassebeholdningen vil udgiøre omtrent 3100 Rbd., hvoraf omtr. 2600 Rbd. indstaae i Sparecassen, vil Bestyrelsen af fidsnævnte Sum giøre 2500 Rbd. frugbringende i Statspapirer, og saaledes derved sikkre Selskabet fra 1. Jan. 1845 en Forsøgelse i dets aarlige Indtægt af 100 Rbd.

Den danske historiske Forening har, siden den 15de Decbr. 1843, kun havt en Tilvært af 14 ordentlige Medlemmer, hvis Navne findes ved dette Binds Slutning. Selskabet har derimod siden den Tid ved Døden mistet følgende Medlemmer: Jernværkseier, Ridder J. Aal, Cand. theol. & chir. N. Andersen, Studiosus N. Falsen, Cancellieraad Hempel i Odense, Stiftsphysicus Jesen i Nykiøbing, Conferentsraad Kongsløw, Overkammerherre Møsting, Pastor M. H. Petersen i Næstved, Justitsraad Rindom og Professor Wiborg. Følgende have i Aaret 1844 udmeldt sig af Selskabet: Cand. jur. Agerstov, Cand. theol. Anger, Cand. theol. Bøethe, Adjunct Carøe i Aarhus, Apotheker Degn, Cand. jur. Drechsel, Pastor Dreyer i Lørring, Rector Hasselbalch i Aarhus, Cand. theol. B. Hansen, Apotheker Ipsen i Holbek, Fabrikmester Jørgensen i Jylland, Adj. Knudsen i Aarhus, Cand. theol. Linnemann, Landskabsmaler Lundby, Guldsmed Lundgreen i Malmø, Cand. Magens, Grosserer J. Dwen, Grosserer Rind og Adj. Wesenberg i Viborg.

Selskabet tæller for Diebliffet omtrent 645 ordentlige Medlemmer i og udenfor Danmark. Antallet i Provindserne lader sig, for Regnskabet's Afslutning, aldrig fuldkommen nøiagtig angive.

I Følge Bedtægternes 6te § udtraadte i Januar 1844 Justitsraad E. Mølbech af Bestyrelsen. Ved Selskabets Aarsmøde d. 25de Januar 1844 gienvalgtes han paa fem Aar med 19 af 20 Tilstedeværendes Stemmer.

Kiøbenhavn, i Bestyrelsen for den danske historiske Forening,
den 10de Decbr. 1844.

**H. M. Belschow. C. F. Allen. C. L. Engelstoft.
C. Mølbech.**
